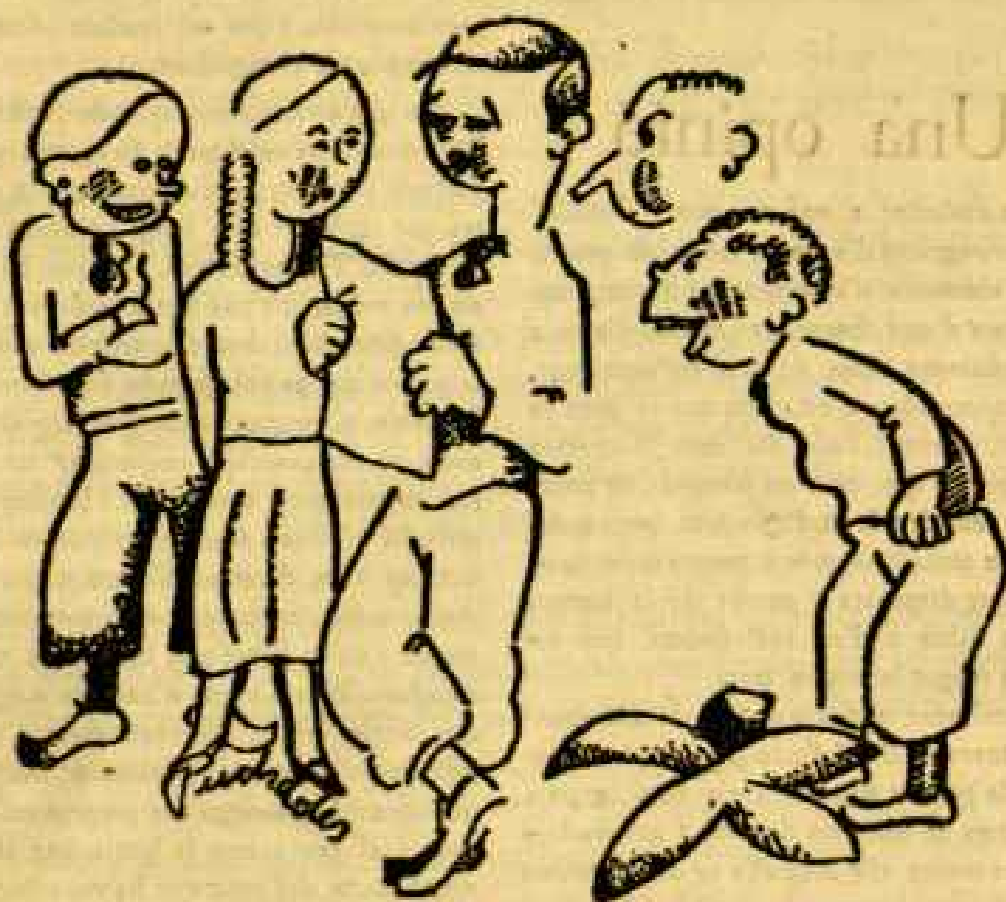

NR 9002

RESSÒ

CEDOC
FONS
A. VILADOT

CRONIQUE I COMENTARIS D'ACTUALITAT. — 30 GENER 1952

Sembla que aviat tindrem una revista
catalana per a infants

SUMARI

Una opinió. *J. M. Andreu.*

EDITORIAL: La via del Papa en el càrrec, *R. M.*

PER A INFANTS PETITS I GRANS: Les matrièries d'en
Suredell, Miquel Martines.

Impressions d'un viatge al Matto Grosso, *Maria Do-
lora Santos.*

Un cometa català que torna, *Màrius Lleget*

ESGUARDS: El nou que ha d'agermanar-nos, *Juli*

Autògraf històric, *Dr. Josep Pont, Bisbe de Segorb*

Ràdio "Xauna" a Barcelona, *Juli Cabal*

La rebel·lió de les masses populars, *Serra*

El Premi Joanot Martorell 1951, *Juan Grases*

Six "reasonians" entre els onze personatges més impor-
tants, *Darlac*

Te «adones?, *Mono Giot*

ELS LLIBRES QUE ARA SURTEN, *P. M. Maurici*
Serrabima, Antoni Jaume, A. Nanot.

DELS QUATRE VENTS.

Una opinió

Estem assistint a uns moments d'enaltiment i consagració d'aquesta mena de poesia que hom anomena d'avantguarda i transcendent, poesia d'una obscuritat i manca d'aire, a voltes, asfixiants i que, de tan transcendent, esdevé transcendental en el fet que la gent es vagi desinteressant, cada dia més, d'aquesta mateixa poesia que, com un jeroglífic, el poeta li dona a resoldre. I, en dir la gent, parlem del conjunt de ciutadans, més o menys capacitats, però sempre disposats a gaudir de la lectura d'un bon llibre o d'un bell poema, que tot temps ha tingut la nostra terra.

Naturalment, aquesta poesia de transcendències insospitades i d'una gravetat immutuable, queda per als iniciats i els intel·lectuals introductors de corrents foranes i creadors de formes noves; ells amb ells es descobreixen les possibilitats i treuen l'entrellat dels misteris que, aparentment, guarden els poemes. Tot resta en un cercle i altra cosa no pretenen.

No creiem que sigui un mal el que certa poetas es dediquin a cercar noves directrius, ensems que a aclimatar en el nostre món literari les que ens vénen de fora; és necessari aquest esperonament i aquest assaig de laboratori, però no creiem tampoc convenient cultivar només l'assaig i rebutjar les fórmules més assimilables; altrament, no sabem què és el que quedarà i què és el que passarà; potser d'aquesta poesia tan tancada no en restarà res més que uns llibres per sempre més tancats.

El poble no llegeix poesia perquè la poesia en va decantant cada vegada més d'ell. L'home preocupat i amargat del nostre temps en obrir el llibre es troba, massa sovint, amb el jeroglífic que suava esmentàvem i, potser per reacció contra tot el que l'envolta, de bell antuvi es nega a penetrar en el clos i no accepta la complicació que li representa analitzar el significat del missatge. La poesia, en aquest cas, se li apareix com escrita en una llengua morta, que pocs coneixen, i que cal traduir i destriar per aconseguir-ne el significat.

En una reunió literària i de caràcter antològic que es va celebrar ja fa algun temps, a la llibreria Catalònia, recordem que un dels poetas que obtingué més llargs i sincers aplaudiments fou Tomàs Garcés, i és que en Garcés, no pas vulgar, no pas condescendent, té aquell do de gràcia i fluïdesa que trobem a manca en la poesia que es vol imposar actualment. Insu-
bornable, ell segueix i ens pot assenyalar un camí, on les possibles evolucions no esborran, segurament, la serenitat i la simplicitat, la melodia interna i externa, qualitat no gens estranyes a la densitat d'idees i pensaments. Aquesta felicitat conjunció s'aconsegueix, sobretot, en l'últim llibre que hem llegit d'ell «El caçador». Poesia plena d'imatges suggeridores que sense esforç, meravellosament, es transformen i s'adapten al pensament del llegidor o de l'oient. El paisatge ens penetra amb profunditat i el poeta ens fa participar totalment, sense murs, del món que ha descobert. No és abstracte sinó lluminós, i aquesta llum, com a

(acaba a la pàgina 31)

RESSÒ

POPULAR

Editorial

La veu del Papa en el càrrec

El paternal missatge que Pius XII adreçà als empresonats de tot el món, en ocasió del Nadal, ha estat un raig lluminós de tendresa —un tast de goig— que ha fet esvoranc en els murs tristos de les més llòbregues presons.

Ningú com el Vicari de Crist pot i sap repartir a innocents, culpables i incompresos —cadascú en llur mesura— el bàlsam sanitàs d'unes paraules cordials.

Ningú com el Papa —la Testa visible del Divinal Sofrent— per sentir, en el més pregon, los punyents espines que torturen els esperits dels mortals encarcerats.

Pare de tots, amb una paternal amplitud de braços, a tots els estreny contra el pit, i a tots els mira amb el mateix amorós esguard. No vol ni sap assenyalar-ne un amb la negror de la culpa. No fa retret als culpables ni vol exacerbar l'innocent ni l'incompres. A tots, amb idèntica tendresa, anomena «fills»: «Fills estimats que gemeu en els establiments penals on us han emmenat amargues circumstàncies de la vida, inexplicables a vosaltres mateixos».

I va esllavissant-se dolçament, cor endins, ànima endins d'aquells éssers sentenciats —que van sentint-se més lliures com més captius del missatge— la veu commoguda del Papa.

«Ens sentim especialment pròxims a vosaltres.. Estem també amb les famílies vostres, a qui la vostra absència lleva, demés del pa, les alegries de Nadal, que consisteixen a fruit dels sagrats misteris de la infància del Senyor en l'escalf afectuós de la llar domèstica...»

«Jesucrist ha vingut per a donar-vos a vosaltres, no menys que a tots els altres —tots d'alguna manera reus i presoners— una llibertat més noble i més íntima, la que redimeix del jou i de les cadenes de les passions i del pecat, i porta a la pau de l'esperit... Si amb les ales de la fe us sabeu alliberar de les penes que us lliguen, no solament fruitreu d'aquest goig escondit, sinó

LLEB AT

JOSEP M.ª DE CASACUBERTA

que el podreu posseir talment que ningú no us el podrà llevar; ni l'adversitat de les coses que passen, ni l'aspror de la presó, ni els possibles errors de la justícia humana, ni la incomprensió dels homes...»

No ens resta lleure d'exposar ni menys de glossar tot el missatge papal. Volem subratllar només, que els qui, per damunt de tot, ens honorem de proclamar-nos catòlics, els qui ens sentim noblement orgullosos d'ésser súbdits de l'Església, tenim el deure sagrat de fer-nos ben nostres els sentiments del Papa. No ignorem que d'una temporada ençà —després de la nostra darrera gran tragèdia patriòtica— per a milers, entre la nostra gent, els reclosos en presó han estat, més que mai, objecte de desdeny, quan no de sagnant rancúnia. Res més apartat de l'autèntica doctrina de Crist, de la que es fa fidel intèrpret el nostre gloriós Pontífex. Si en el nostre cor no pot encabir-s'hi l'odi en els nostres ulls i en les nostres mans no hi escau ni la prevenció ni el recel.

La nostra mirada, la nostra veu —ressò de la veu del Papa—, l'embranchida del nostre cor —la caritat— han d'atravessar els murs, i les nostres almoines —si més no les d'un conhort amable— les reixes, en escriu dures, de les presons, i trencar les muralles espirituals que malauradament separen els cors dels reclosos, dels cors dels lliberts.

Perquè no podem oblidar, per altra banda, que són a grans estols els que, ací i arreu del món, «sobreixen persecució per la justícia, víctimes d'errònies concepcions de la vida, d'apassionaments polítics cecs per a altres credos que no siguin els del partit governant» («Ecclesia» 12 gener 1952).

Quants n'hi ha, sens dubte, dintre dels penals, que són tal volta més innocents que nosaltres mateixos. Convé tenir-ho ben present, i deure'ns de tots de rebre efusivament i en gest de cristiana cordialitat aquells que, acomplerta la pena, retornen a la ciutat lliure, malgrat, algun jorn, haguessin estat verament culpables. I devem fer-ho no únicament com a cristians sinó com a simples ciutadans. Perquè —ho diu el Papa— «tot home honest ha d'inclinar-se davant d'aquell que, caigut un dia, sap després redimir-se penosament i ressorgir».

I és una de les més grans injustícies mantenir en l'aire la mà per tal d'assenyalar, en actitud acusadora, aquells germans nostres que, en el penal, si les cometeren, a bastament expiaren les culpes llurs. Perquè «no menys que dels temples sagrats, també de les presons, dels camps de concentració, dels hospitals i d'arreu on es sofreix puja al cel el perfum de l'encens que aplaca i salva».

¿Per què, doncs, a tants cents de ciutadans no se'ls tracta com a totalment lliberts?

R. M.

Les murrieries d'en Serradell

PER MIQUEL MARTINES

Nota prèvia de l'autor. — En Serradell i el seu amic han arribat a mi a través de les contalles de la meua sogra als meus fills, de l'àvia als néts. Tinc la impressió que són personatges de fàbula nascuts a començaments del segle actual o a les darreries del passat. Tanmateix per més que ho he intentat, no n'he pogut esbrinar l'origen.

Com que jo no vull de cap manera atorgar-me una paternitat que no em correspon, m'anticipo a fer constar públicament que només m'he entretingut a donar-los la meua forma literària per la gràcia que he vist que desenvolaven entre els meus i altres infants.

Per tant, si l'enginyós creador d'en Serradell i el seu amic, en aquest món o en l'altre, s'adona del meu modest treball, que no hi vulgui veure sinó una gran simpatia per a ell i per a una mena de trapelles i tanoques que, benauradament, respiren mentre viuen els pobles.

No és que ell en vulgui ésser, de murri, però no pot fer-hi més. El temperament mana. Va néixer viu com una centella, duu el clatell més net que una patena i li surten les mentides amb una empena incontenible. Això sí: ell ni riu ni somriu. Té el posat greu, la cara llarga i els ulls no li traspuen cap malícia. Així, a primera vista, ningú no diria que és un trapella.

L'amic d'en Serradell — el pobre del seu amic! — té la candidesa i el mirar esbarriat dels tanoques que han nascut per pagar sempre la festa. No cal que us en doni més detall perquè prou que el coneixereu si teniu la paciència de seguir-me.

Un dia, en Serradell convidà el seu amic a dinar a la vinya i, en accedir-hi aquest, ell se n'anà al coniller, trià dos conills ben semblants, en lligà un darre-

ra la porta de casa seva i donà certes instruccions a la seva muller. I heus aquí que, en arribar migdia, en Serradell traigué l'altre conill de dintre un sac i, davant del seu amic, l'amoixà tendrament i li digué a cau d'orella:

— Apa, menut! Vés a casa i digues a la dona que ens porti pa i vi, mongetes, bacallà i una amanida!

En deixar-lo a terra, el conill arrencà a córrer com un esperitat i, al cap de poca estona, comparegué la muller d'en Serradell tot banzim-banzam, amb el menjar que l'home havia encarregat a la bestiola. El seu amic es quedà amb un pam de nas:

— Serradell — li digué. M'has de vendre aquest conill!

— I ca, barret! — féu l'altre tot decidit. Ni que me'n donessis dos-cents duros!

Però el cas és que, sigui com sigui,

amb totes les penes i treballs que vulgueu, l'amic el convencé i en Serradell es sacrificà cobrant els dos-cents duros i quedant-se sense el conill que havia lligat darrera la porta.

Ja us podeu imaginar que en arribar a casa seva l'amic d'en Serradell, la muller li armà un escàndol de mil dimonis, volent-li fer entendre inútilment que s'havia deixat prendre el pèl i que era impossible que un conill pogués parlar. Tanmateix, l'home es mantingué ferm i l'endemà, encara que poc o molt rosegat pel dubte, se n'anà cap a la vinya duent el conill dintre el sac. El sol anava fent el seu camí: amunt, amunt. I com més s'acostava dalt de tot del cel, més l'amic d'en Serradell sentia créixer dintre d'ell la seguretat que no havia estat víctima de cap engany. Així que el ceps i la figuera projectaren l'ombra més petita, l'home tragué el conill del sac i, entre dents, dedicà un desafiador «ara ho veuràs, tossuda!», a la seva muller.

—Apa, menut! —digué a la bestiolera, com havia fet en Serradell. Vés a casa i digues a la dona que em porti pa i vi, mongetes, bacallà i una amanida!

I deixà anar el conill, que desaparegué saltironant d'alegria, mentre ell s'asseia sota la figuera i preparava plat i forquilla. Passà una hora, sense que es pogués dir que tingués neguit. Però en passaren dues, i tres, i quatre, i la confiança se li anà esfumant, el desfici l'anà envaint, la resistència a sentir-se enganyat era cada cop més fluixa. Finalment,

quan el sol ja havia tornat a baixar i començava d'amagar les seves galtes rodones darrera les montanyes, no tingué més remei que tornar a casa amb la panxa prima. Sinó que el pitjor no era la panxa prima. El pitjor era aquella sensació que li estrenyia la boca del cor, aquell sentiment d'haver estat enganyat, estafat, robat, pel seu amic. Encara, en veure la seva muller, tingué esma per a preguntar-li, amb la vista tota trista i el posat pansit:

—Que no ha vingut el conill?

La seva muller —com solen fer totes les bones mullers per poc que s'hi puguin agafar— el deixà de tots colors. El punxà amb tota mena d'agulles. L'insultà amb una reüllera d'adjectius que enamoraven. En fi: el deixà totalment mancat de coratge per a replicar, però amb una ràbia al cap, i una tivantor als nervis, i un crispament als punys, que... pobre d'en Serradell!

—
El trobà que prenia la fresca al portal, i no li aixafà el nas d'un

cop de puny per un miracle. Quan l'amic s'hagué ben esbravat de paraula, en Serradell es decidí a cridar la seva muller —que ja estava avisada i a punt de seguir el joc— i li manà que tornés els dos-cents duros al seu amic.

—Ai, Serradell! —féu ella amb un esverament que semblava de debò. Si me'ls he gastat!

—Que te'ls has gastat? —cridà en Serradell alçant-se d'una revolada. Que te'ls has gastat, dius?

—Sí, Serradell, sí. No me'n queda cap!

Aleshores l'home s'abalançà sobre la seva muller i, traient-se un ganivet de la butxaca... zasl l'hi clavà al ventre, mentre maleïa tot el que hi ha als núvols i sobre la terra, i sota les aigües de la terra. La dona caigué, la sang d'una bufeta que duia amagada sota el davantal féu un gros bassal de seguida i l'amic d'en Serradell, amb els cabells drets con un eriçó i un tremolor a les cames que no li parava, digué amb esverament:

—Què has fet, Serradell?

—He matat la dona! —contestà aquest sense immutar-se.

—I que no tens por de la justícia?

—Cap mica!

I, dient això, entrà a casa seva i en sortí amb un flabiol. I heus ací que es posà a bufar el flabiol, com fan els pastors mentre vigilen els ramats, i la seva muller començà de bellugar-se per terra i obrí els ulls com dient «on sóc?». I

com més tocava el flabiol en Serradell, més s'animava la seva dona, i aviat s'alçà ben eixerida i alçà els braços per damunt del cap i començà a moure peus i malucs amb ritme de dansa; i balla que balla seguint el so del flabioll. L'amic estava admiradíssim, tan admirat que proposà a en Serradell:

—Serradell, m'has de vendre aquest flabioll!

—No, no!, no! —saltà aquest amb aires d'ofès. No vull que em facis com amb el conill!

—M'has de vendre aquest flabiol, Serradell —insistia l'amic. Me l'has de vendre!

El cas és que, de mica en mica, en Serradell es deixà convèncer i féu el nou sacrifici de cobrar dos-cents duros més.

En explicar a la seva muller que en Serradell no li havia tornat els dos-cents duros del conill, hi hagué soroll de debò. La dona s'empipà tant, l'insultà de tal manera, el traïà tan rematament, que l'home s'encegà sense voler-ho, sentí que no podia resistir-s'hi i... zasl, d'un cop de ganivet matà la seva muller.

En veure-la estirada a terra en mig d'aquel·l toll de sang, l'amic d'en Serradell s'e-pantà una mica. I anmateix, l'es-pant fou fugisser com una ombra, no més durà com un buf, perquè el flabiol la ressuscitaria. I ja me'l teniu bufa que bufa, traient sons i més sons de l'instrument, provant tonades i més tonades, mentre la pobre dona es refredava s'encarcarava que era un gust. Com bu

fava, el pobre home! Com s'anava amaranant de suor, i com se li entelaven els ulls, i li fugia el cap i perdia les forces! Veia en Serradell parlant a cau d'orella del conill, el veia tocant el flabiol, el veia embutxacant-se quatre-cents duros... Però no li farien profit! No el deixaria escapar! El tiraria de cap al riu!

I se n'anà desesperat a trobar-lo. El gènit, el dolor i la ràbia li donaren prou força, i encara li'n sobrà, per a ficar en Serradell dintre un sac i lligar-lo ben fort i dur-lo a coll camí del riu per a ofegar-hi juntament amb totes les seves trapel·leries.

I camina que caminaràs amb el sac a l'esquena, tancant els ulls i estrenyent les dents de tant en tant, ja que no es podia tapar les orelles, per no sentir els gemecs del seu amic. De dintre el sac, el murri d'en Serradell no deixava de pintar-li tots els terribles càutigs divins que l'esperarien a l'infern si, abans de tirar-lo al riu, no li portava un capellà que el confessés. Aquells terribles vaticinis arribaren tan endins de l'ànima del pobre home que, ja a punt d'engegar el sac timba avall cap al riu, no s'atreuï a fer-ho sense primer anar a cercar un capellà. Deixà el sac a terra i advertí en Serradell que estava arran del marge del riu i que, per poc que es mogués mentre ell fos fora, s'estimbaria daltabaix.

En quedar-se sol en Serradell, començà de fer grans crits de desesperació:

—Em volen fer ser rei i jo no en

vull ser! —deia a ple pulmó. Em volen fer ser rei i jo no en vull ser! —repetia sense parar.

I heus ací que no gaire lluny hi havia un pastor que pasturava les seves ovelles. I en sentir aquells crits i aquells planys, cercant d'on venien, arribà a trobar el sac on hi havia el nostre heroi.

—Què dieu, bon home? —li preguntà còndidament. Que no voleu ésser rei?

En Serradell desp'egà el seu enginy i no hagué de patir gaire per a convèncer el pastor que el tragués del sac i s'hi fiqués ell. I cames ajudeu-me muntanya amunt, amb tot el ramat darrerall!

Encara no s'havia perdut de vista que ja arribava el seu amic, sense el capellà.

—Serradell — digué l'home de cara al sac. El capellà no hi era!

I... patapam! Sac i pastor dintre el riu.

Però heus ací que al cap de poca estona albirà un bell ramat d'ovelles blanques que pasturaven plàcidament per un sol·ell tot clapissat de verd. I caminant tot xino-xano entre elles, li semblà que veia en Serradell. L'home es fregà els ulls diverses vegades, resà a correuita un parenoïtre per si fos una aparició i s'hi anà acostant de mica en mica. Sí, sí. No fallava. Aquell pastor era en Serradell, un Serradell de carn i ossos. En ésser-li ben a prop, li preguntà tot quequejant:

—Que .. que .. que no ets en Serradell, tu?

(acaba a la pg. 11)

RESSÒ

ACTUALITAT

IMPRESSIONS D'UN VIATGE AL MATTO GROSSO

PER MARIA DOLORS SANTOS

Maria Dolors Santos

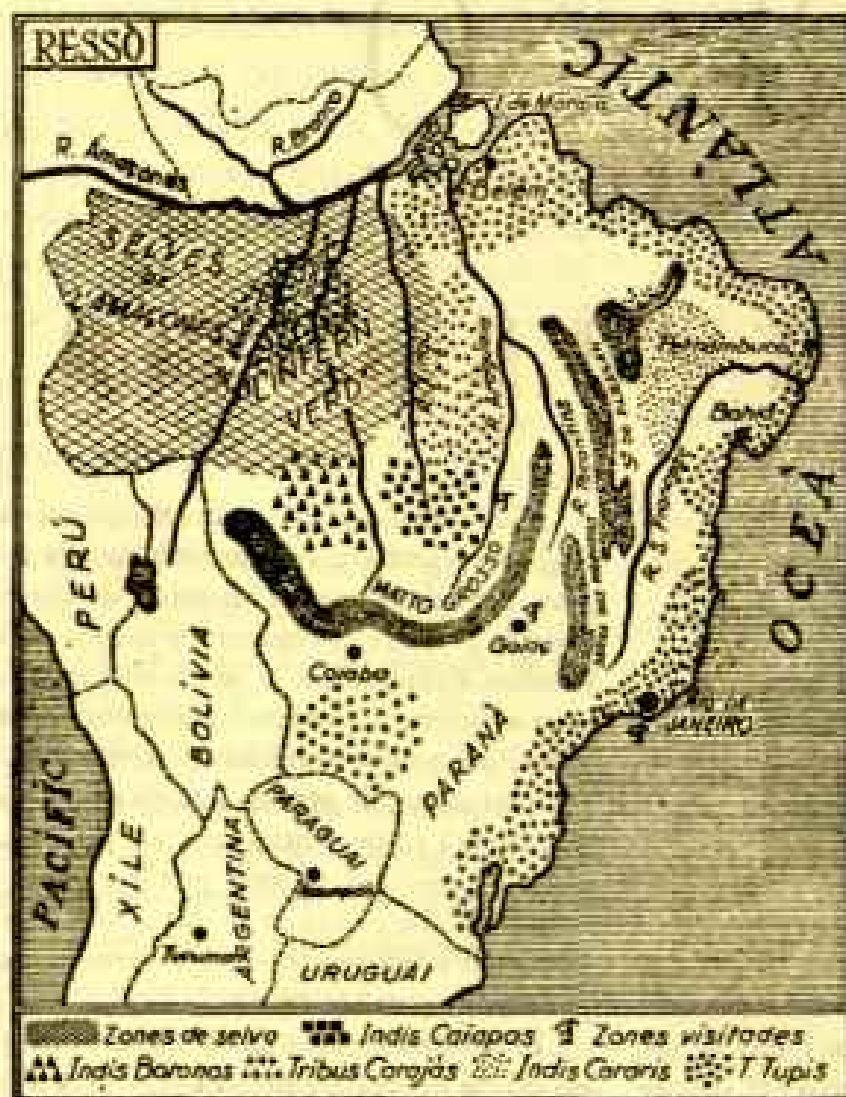
Em trobava en una població espanyola, quan un amic assabentat del meu interès per la història d'Amèrica i en especial per la indígena, em va parlar d'uns amics de nacionalitat suïssa que, moguts per l'estudi lingüístic d'aquelles zones, ben aviat hi emprendrien viatge. Vaig posar-m'hi en relació, i als dos mesos escadussers l'avió ens duta fins a Rio de Janeiro. En emprendre la ruta vers aquest encisador país, no tenia pas la idea de conviure en un poblat indi; només volia fer un viatge mig esportiu mig científic, més el primer que el segon, però la casualitat —diguem-ho així— feu que hagués de sojornar tres mesos enmig dels indis Caiapos.

I ja som a Rio de Janeiro! . Bella ciutat, ciutat de mils reflexos, fascinant i exòtica pels quatre costats. Quina meravellosa impressió per a l'hoste vingut de terres de més calma! Però no és possible deturar-nos-hi.

D'aquesta ciutat en partírem —no poc melangiosos— fent cap a Goiás amb moltes fatigues. Ací vàrem reposat un parell de dies; la resta de l'expedició, rumiant els indrets per on hauríem d'adreçar-nos; jo, al contrari, em dedicava a recórrer els estrets i fastigosos carrers, plens de gossos famèlics i d'immundícia. Aquesta ciutat, de gent de tots els colors, bastant bruts i pitjor vestits, em va produir un efecte depressiu, i de bon grat me n'hauria tornat, car allò no estava fet per la meua mida, i era molt superior a les meves cames... Però ja no m'era possible recular.

El comanament ens manà prendre la direcció del riu Araguaia... arribant-hi després d'una caminada suficient per a nafrar-me els peus. Ací trobem una mena de factoria, de la qual n'és capdavanter un alemany. Li expliquem el motiu de la nostra presència i, molt amatenent, ens diu que ens considerem invitats seus i que podem romandre en el seu aixopluc el temps necessari. A mi aquell casalot de fusta em vingué com una benedicció del cel. Mai no podré oblidar aquell matalàs on vaig dormir. Estava ple d'herbes i devia pesar mitja tonelada, però els meus ossos el trobaven tan tou!

El senyor Helngel —així digué anomenar-se l'alemany— ens comunicà que a casa seva hi solien anar a proveir-se de tabac i altres articles alguns caps indis de les tribus veïnes, i que tal volta ho podríem aprofitar. Així succeí: els primers en arribar foren els Caiapos. L'ale-

many, amb llengua portuguesa i signes estranya, els va fer comprendre el nostre desig d'anar als seus dominis per estudiar la seva llengua i costums. Els recalca que no els farien cap malifeta i que érem gent de pau. Aleshores l'indi més vell consultà amb un altre i aquest amb un tercer, acordant a la fi acceptar-nos, i ens oferiren llurs mitjans de transport. Tot marxava bé! Però quan em vaig veure ficada dins d'un tronc buidat —que tothom en diu canoa— acompanyada d'unes mirades de malestrugança, i per afegitò uns corrents a l'aigua que mig capgiraven el tronc, em vingueren ganes de plorar. La por m'ho impedí. No deixava de pregar a la Mare de Déu, per-

què em protegís. Considerava que m'havia arribat l'hora de la mort... «Aniràs a parar a la boca d'un llargandaix del riu, o bé a l'arribada aquests ferotges et tallaran el coll», eren els meus grutuls pressentiments.

Després de navegar unes hores Araguaia a-vall, desembarcàvem en el seu marge dret, i tot seguit ens internàvem bosc endins. Al principi vaig tenir una decepció. Allò estava mancat de grandesa, o almenys no era com m'ho havia imaginat. No es veien els arbres grossos i enlairats, i sí, per contra, els petits i esprimatxats. I això és la selva? —vaig dir-me—, mes després, endinsant-nos, tot canvià i em sentia estar ficada en l'infinit. Una impressió de grandesa i misteri s'em-

parà de mi! Grandesa que consistia en la repetició d'un motiu únic, arbres per tot arreu... i misteri per les múltiples varietats de la fauna. La selva! Una sola volta-verda, damunt de miriades de columnes de moltes pelfudes, de liquens coberts per un enfarfec heterogeni de «bejucos», muralles d'arbres amb segles de vida, mostrant-nos la seva perennitat per uns cimals de més de 60 metres d'alçada.

Sí, estàvem en la selva, i ens ho deia aquest infinit d'entranyes verges, ens ho deia l'aigua que brollava per tot arreu, les feres i els ocells més desconeguts i feréstecs. Això era la selva, enlluernant i majestuosa, d'uns actes sorprenents per tot aquell que l'aguaita,

una selva solemne i sotmesa a una ombra d'enigmes i de perspectiva al·lucinant.

Els indis que ens acompanyaven caminaven capbaixos i callats, com si escoltessin. En passar vora d'una grossa pedra granítica, on hi havia unes inscripcions, cuitaren d'aplicar-se «IJI» als ulls, per tal de lliurar-se del malefici del «Tabú», puix aquestes lletres amaguen els grans misteris de les tribus perdudes en la Gran Nit sense Lluna.

La nit ens va sobtar sense horabaixa... i quin nit més fosca la de la selva! Una fosca de tenebres, amb un silenci de feretre. Però ben aviat, com si despertessin de dormir, una cridòria... La vida dels animals! Un xiu-xiu d'escoltes rondant l'intrús... Udols de les feres en la llunyania que, esfereïdes per la claror de

les fogueres del campament, es deixaven sentir amb un dring d'amenança. Més a prop, l'òliba amb el seu vol tou i silenciós i també la U xiulant de l'aranyamorce, els crits dels obtubs i, per les branques dels arbres propers, el parloteig dels simpàtics i lladregots simis (lladregots, perquè a la matinada vaig adonar-me que un d'ells m'havia robat la màquina fotogràfica, i damunt d'una de les branques tenien la gran batussa per destrossar-la)

Al matí vàrem continuar el viatge, i al cap d'unes hores arribàvem al poblat dels indis Caiapos.

— En el vinent número: **En mig dels indis Caiapos; costums i manera de viure.**

Les murrieries...

(seu de la plana II)

— És clar que ho sóc! — li contestà aquest d'allò més tranquil.

El seu amic no sabia què li passava. El cap li donava més voltes que un moli de vent i el canó de la gorja no li donava l'abast a empassar-se la saliva.

— Però que... que... que no t'he tirat al riu fa una estona? — pogué articular.

— Això ha estat la meua sort! — respongué en Serradell tot seriós. Se m'ha esbotzat el sac, he pogut sortir-ne, m'he entretingut a arreplegar palets i... miral, se m'han tornat ovelles!

I vet ací que l'amic d'en Serradell, sense voler sentir res més, arrencà a córrer de cara al riu, per a arreplegar com més palets millor. I duia tanta empena que no pogué aturar la corredissa a ran del cingle i saltà pel dret. Les aigües del riu el cobriren i mai més no se'n cantà gall ni gallina!

MORALITAT: No us engresqueu amb grandesa que us presenti un amic «riu».
Recordeu aquest pobre amic que ha acabat de cap al riu!

Un cometa català que torna

per MÀRIUS LIEGET

El Dr. Leland E. Cunningham, de l'Students Observatory, de la Universitat de Califòrnia (Berkeley), ha localitzat el retorn del cometa descobert per Josep Comes i Solà l'any 1926. La circular número 1320 de la Unió Astronòmica Universal ha anunciat ja la reaparició d'aquest cometa periòdic, xifrat per l'Oficina Central de Copenhaguen amb la denominació de «Cometa 1951 - h».

S'esperava que el seu retorn tindria lloc a començos de 1952, puix que el període d'aquest astre no dura més de vuit anys, essent doncs aquesta la tercera vegada que el barcelonísim cometa es dignaria visitar la Terra. Però l'astrònom Cunningham —gran caçador de cometes— s'ha anticipat al seu pas per les nostres regions perquè els poderosos mitjans d'observació que té a mà, diu Frederic Armenter, li permeten descobrir aquesta mena d'astres quan encara es troben molt lluny del Sol, i per tant de la Terra.

El cometa Comes i Solà - 1926 pertany al grup de Júpiter, família cometària molt interessant, puix que les possibles irregularitats observables en la seva òrbita periòdica poden permetre calcular les pertorbacions que aquell gran planeta exerceix damunt

la seva massa i la dels altres cometes ovians.

Tenim un exemple eloqüent de l'abast d'aquestes pertorbacions en el que va succeir al cometa de Lexel l'any 1779, quan en travessar aquest astre el complicat sistema de satèl·lits que acompanyaven el poderós disc ovalat de Júpiter, en sortí tan malparat que, emprant una expressió corrent, hauríeu dit que els astrònoms quasi ja no el coneixien. S'havia tornat més petit, duia la cabellera en desordre i es desvià lamentablement de la seva trajectòria sideral, talment una bala perduda (i que em perdoni l'amic Elies).

Comes i Solà va descobrir l'any 1925, aquesta vegada en col·laboració amb l'astrònom Schain, un altre cometa. Però el cometa 1925-a oferia característiques molt diferents, és a dir, que la seva òrbita era lleugerament hiperbòlica i no és d'esperar que torni mai més a les nostres regions planetàries. I és que podríem dir que els cometes són, fins a cert punt, com les persones: n'hi ha pocs de formals; la majoria no es fixen cap camí i viatgen a la bona de Déu, sense ordre, ni concert, ni voluntat, pels amples espais de l'Univers. Però tenen, entre altres, aquestes virtuts: són, sens dubte, els

astres més bonics i espectaculars, i recorden una mica els poetes i vagabunds. A més d'això, llueixen, quan passen prop del Sol, una barba que sempre ha estat de moda. En temps de Flammarion hom deia que la barba i cabellera cometàries eren una mostra de serietat digna del més savi prohom; avui, més frívols, els escriptors contemporanis no tindrien dificultat a manifestar amb to doctoral que el cometa Comes i Salà-1926 ha anat a la «Ville Lumière» a prendre una copa d'absenta i a deixar-se un aditament pilós del més marcat estil existencialista.

Ah! Els temps canvien, l'home —com la dona— «è mobile», però els cometes no tant. I el nostre cometa, que encara es troba lluny del Bar Flore, no assolirà el màxim de proximitat a la Terra fins el dia 10 de setembre de 1952. Aleshores, segons els càlculs de Miss Vinter-Hansen, la seva actual i modesta magnitud es farà assequible als modestos instruments fotogràfics de mitjana potència, i els barcelonins en veuran fotografies als diaris, fetes a l'Observatori Fabra o a l'«Agrupació Astronòmica Aster», entitat de joves aficionats a les coses del cel.

El cometa descobert pel gran astrònom barceloní Josep Comes i Solà no podia ésser, doncs, més fidel: lluirà mig d'amagat el proper 11 de setembre, contemplant de lluny, amb

mirada afectuosa, la nostra actual Barcelona. No cal dir com els habitants del «Cap i Casal» li desitgem molt bona sort i que la seva visita es converteixi, d'ací vuit anys i escreix, en una esplendorosa salutació de cues desplegadas com una bandera, talment el famós Cometa de Coggia, com un astre de bons auguris...

En el camp d'una nova ordenació fundada sobre els principis mecànics, no hi ha lloc per a l'opressió oberta o solapada de les peculiaritats culturals i lingüístiques de les minories nacionals.

PIUS XII

Manuel de Pedrolo figura d'actualitat

Es un soldat de zel
que ingressarà a l'«Ariel».

Esguards

El nexa que ha d'agermanar-nos

L'Exposició Wagneriana, clausurada a mitjan desembre, estigué instal·lada al «Saló del Tinell» i va ésser visitada per una immensa gernació ciutadana. Era de remarcar i feia de bon veure contemplar la desfilada de gent nostra, persones ja entrades a la cinquantena d'anys, les quals semblava que anessin a evocar un passat artístic-musical barceloní que, si val a dir la veritat, estableix un fort contrast entre l'ahir i l'avui.

És digne de fer notar com, gràcies al fervor musical de la nostra Barcelona, mig segle enrera, fou possible la existència i l'actuació d'una «Associació Wagneriana» la qual, amb músicòfils tan entusiastes i ben preparats com, entre molts d'altres, Joaquim Pena i Jeroni Zanné, va ajudar a desvetllar el sentiment musical i, encara més, també, vetllà pel refinament del mateix entre els nostres conciutadans barcelonins en particular i catalans en general.

I es dona el cas —en la referida Exposició va manifestar-se d'una manera ben palesa— que tota l'actuació wagneriana que tant va incrementar i depurar el sentiment filharmònic i l'afició per la música de la gent catalana, en aquella època tan allunyada

dels nostres dies, tal com testimonien les edicions i publicacions d'innombrables volums de les obres de Wagner, suara exposats en el «Saló del Tinell», amb raríssimes excepcions, eren fetes en la nostra parla. Val a dir, doncs, que la sensibilitat del nostre món literàrio-musical, ja, aleshores, estava dominada per un sentiment autènticament catalanesc que era el que impulsava tots els que es sentien atrets i subjugats per la vigorosa obra del genial músic alemany.

Totes les manifestacions artístiques d'aquell temps —ens plau d'anar-hi insistint— portaven un segell de cosa pròpia i ben nostra, i ben poques foren les expressions de les nostres Belles Arts que s'atreviren a desvirtuar la naturalesa i el caràcter de l'esperit que empenyia i estimulava els elements que actuaven com a propulsors de les mateixes.

I és que en el reculat període de la vida artístic-musical barcelonina a què —ai, las!— fem referència, es vivia una vida de romanticisme que, avui, pel que a cada instant pot observar-se, s'ha anat esfumant, fins a veure'ns dominats i absorbits pel més accentuat i brutal sentit materialista.

Semblarà, potser, parlant com parlem, que ens trobem posseïts per una singular fal·lera o idea fixa que, insistentment, ens mena a fer retret, tot blasmant-les, de les arbitràries coses del moment present. Però la veritat, l'única veritat, és que, espiritualment —no volguem, ara, escatir el perquè—, ens hem desviat i, per tant, col·lectivament, ens trobem en plena davallada. Davallada que ha situat, actualment, a certs temperaments pusil·lanimes i a d'altres elements contemplatius en una còmoda posició que solament els serveix per a fer-los emetre judicis —prematur, a criteri nostre— en els quals, pedantescament, s'arriba a fer plena afirmació que poden considerar-se depassades certes idees i relaxats alguns sentiments que varen infondre'ns, a molts dels que encara vivim, un pensament, una norma o una actitud sorgida del nostre esperit i que, a desgrat de totes les maltempsades per les quals el món ha passat i encara segueix estacionat, no ha fet minvar, ni poc ni molt, aquell alè, aquell ànim que, de joves, tan fortament se'ns arrapà a l'ànima.

Segons com es miri, avui, certament, es pateix un desviament col·lectiu que fa deixar oblidades determinades aspiracions que foren l'eix i el motor de variades activitats i nobles inquietuds d'ordre sentimental. Això —és clar—, en part, no ens atre-

viríem pas a negar-ho, per bé que ho considerem d'ordre circumstancial i propens a sofrir un canvi o un ressorgiment. Cal, però, que tots nosaltres, conscientment, ens adonem que la cosa més normal que existeix al món és el poder-se manifestar d'acord amb la naturalitat que les nostres autòctones peculiaritats ens imposen.

De l'ahir que rememorem a l'avui que ens ha pertocat de viure, no cal pas remarcar que hi ha un abisme. Abisme, però, que podrem sobrepassar, perquè ens sentim estimulats per un anhel de superació que ens inspira la devoció i l'amor i la veneració que sentim per la nostra llengua materna, la qual, si voleu, no cal posar-la per damunt de cap altra, però que, tampoc, a gracienc, no podem veure amb impassibilitat que sigui menyspreada ni per propis ni per estranys.

Tinguem present que la parla és el lligam, el nexce que ha d'unir-nos i agermanar-nos tots. Per tal d'arribar, doncs, a fer tangible, actiu i eficient el nostre sentit d'agermanament, servem l'instint de conservació de la nostra llengua, emprant-la sempre —talment com va fer-se en els bons temps d'actuació de la meritòria «Associació Wagneriana»— quan haguem d'expressar i exterioritzar els batecs de la nostra més íntima, més fina i més pura sensibilitat.

JULI

DR. JOSEP PONT
BISBE DE SEGORB

Amb
"Reni" les
consagracio
i auguro q
trajectoria e
a les publi
de tot, de m

Episcopaf

agradable sorpresa he llegit a
tes publicades sobre la meua
episcopaf. Ho agraeixo de cor,
la Revista segueixi sempre la
virtutal que l'Església ensenyale
ions que s'honoren, per damunt
infestar-se cristianes.

l'any 26 de Desembre de 1951

+ Jorey, bisbe premonitzat de Leporib

Ràdio "Xauxa" a Barcelona

Si una cosa no ens acaba de fer el pes és el transcendentalisme. Però sovint hom ensopega amb frases importants que tanquen una veritat manifesta i seria lamentable que per un escrúpol personal deixéssim d'esmentar-les i aprofitar-ne la lliçó. En referir-se a allò que constitueix la principal activitat de la seva vida, el malaguanyat Lluís Jovet, ha escrit aquestes paraules: «El teatre és sempre la secreció d'un civilització; la societat en la seva forma actual, té el teatre que mereix».

Doncs bé, encara que sigui imitant un vell periodista-saltimbanqui, «nosaltres diem»: La civilització, a mesura que es complica, adquireix novells focus d'elaboració i emissió de substàncies, i ver-a-ci com una sentència dictada en relació a un art secular, té també una justa aplicació a un invent tan modern com és la ràdio. Així doncs, podem repetir la seqüència i afirmar que «la societat en la seva forma actual té la ràdio que mereix».

Un aparell de ràdio, malgrat el seu preu de cost i els impostos de l'estat que graviten sobre el seu ús en creixença continuada — no cal dir-ho — està a l'abast de moltes famílies, i som per tant molts a posseir aquest instrument de proferir sorolls, que sovint enyorem quan està callat, i sentim sense escoltar quan funciona. Perquè no sabem què és pitjor, si deixar que rondini davant la nostra indiferència, o si parar atenció a les monstruositats literàrio-musicals que a través de l'èter cobren un oneros ímpost de luxe a la nostra sensibilitat estragada a còpia de patir la marfuga que d'uns anys ençà s'ha introduït a casa nostra.

La societat que vivim deu estar molt baixa de forma quan a Barcelona, primera ciutat del país que incorporà aquest element de contacte amb l'exterior, a la vida domèstica, haguem de viure constantment en el temor de connectar la ràdio. I només podem aconsolar-nos de què la

nostra llengua no intervingui en les transmissions que quotidianament ens ofereixen les emissores locals, encara que sigui un fet que de tant en tant el «Virolat» faci de contrapès a allò de «El pescador se va, tra-pa-tra-tra-tra...» i tots els seus succedanis que indefectiblement vomiten aquell atrotinat i morbós flamenquisme que fa meditar profundament sobre l'estat actual de la nostra societat desballestada.

Perquè de vegades, si no podem prescindir dels sorolls, és preferible abaltir-se a la cantarella monòtona dels anuncis, abocats sense mesura, ni fre, tot prenent nota de certes cases anunciadores per evitar d'entrar-hi com a mesura de profilaxi econòmica, que no pas aguantar programes capaços de fer dubtar de la integritat sensible de tots plegats. I no us dic res quan sorgeixen els anuncis amanits amb lletra i música degudes a delinqüents de la ploma i del pentagrama, que es poden passejar impunement pel carrer com qualsevolga persona normal.

Es veu que a la ràdio hi cap tothom, amb tal que no posseeixi un excés de cultura i de bon gust, i hom hi ha incorporat uns quants genis de l'època que hi han posat unes arrels tan profundes, que no hi ha manera de sortir del diapassó a què els programadors acomodaticis han condemnat el públic radiofent. I és que quan les emissores segreguen aquelles tandes de sentimentalisme de cartó, transcendental i llefiscós a través de guions amanits amb retalls de novel·leria més o menys extreta de la història, i altres delicadeses radiofòniques de tipus macarrònic, francament, no sabem en quin món som i els pares que tenim fills pensen que fóra millor no haver descobert un invent capaç d'introduir subrepticciament a cada casa una mercaderia avariada que posa en perill la condició humana dels nostres fills, si hom no s'esforça a evitar que s'interessin se-

riolament per la «transcendència» de tots els graus capaç de fer riure a les persones equipades d'una cultura pre-radiofònica.

De petits, cantàvem una cançó que deia: «Barcelona sempre està de pega... etc., etc.» i és cert. Des del sublim servei de transports urbans, fins als programes de ràdio, sense excloure cap element dels que caracteritzen la vida mitjanament normal d'un país civilitzat, tot ens pervé adulterat, com si només fossim dignes de participar de les escortalles d'una civilització que poseïem autèntica i ara és subministrada als nostres fills com un pa espiritual de racionament, en el qual hi ha de tot menys farina de blat.

Els administradors de programes de ràdio pensen estar al dia oferint a l'anònim auditor un «Mambo» darrera l'altre. Certament, hi ha públic que els demana i això els deu fer creure, com a certs còmics, que al públic cal proporcionar-li allò que vol.

Ara bé, què vol el públic? Qui constitueix el públic de la ràdio? En som els que frueixen i els que patim els programes. Aquests darrers no podem sentir-nos satisfets en cap aspecte, perquè si rebem continuament la impressió d'escoltar emissions que no sabem a quin país pertanyen, ens adonem que les emissores són més o menys d'ací quan organitzen concursos amb la intervenció del públic que assoleixen el paroxisme de l'estupidesa. I quin efecte tan edificant no causen aquells locutors tan savis, tan llestos, portant la batuta en el cor de nicteses que fendeixen l'aire per a portar a les llars les mostres eloqüents del que és la nostra societat actual!

Si la ràdio pot ésser, doncs, la secretó de una civilització, hem de confessar que espiritualment estem ben baixos de forma, i si el personal radiofònic és tant de via estreta, la gent jove d'avui no té motiu per a estranyar-se de res. Accepta les coses tal com les ha trobat en caure del niu i és difícil de fer-los entendre que «tot això d'ara» és latrina de cap a peus.

Que hi ha en tots els ordres una subversió manifesta de valors que fa sentir enyorança del passat, i que la ràdio és precisament un dels exponents de l'actual inconsciència col·lectiva.

Els qui recordem aquella locutors que es deien Torres, Balot, Miret, etc., és evident que hem de sentir la nostàlgia de l'ofici. Difícilment podem oblidar llur discreció, ponderació i simpatia, que es feia extensiva a l'emissora a la qual servien. Ara?... Ara que els avenços en la tècnica radiofònica han aconseguit eliminar gairebé tota mena d'interferències atmosfèriques, ens surten els paràsits de la petulància —fruita del temps—, Demòstenes i Cicerons invisibles, que no hi ha D. D. T. capaç d'esbandir, i de vegades ens ve el dubte de si les persones que podrien posar, en llurs funcions directives, un polset de consideració en la tasca educadora del poble, avui tan negligida, tenen precisament interès a fomentar el desequilibri social i a confirmar la dita que «la societat en la seva forma actual, té la ràdio que es mereix».

El que ens dol, és que tot i posseir un aparrell d'abans de la guerra, en les emissions que ens tramet no s'hi coneix gota, sinó quan ens radien aquelles escadasseres obres de teatre català, tant d'abans de la guerra, que dona la impressió que els actors invisibles les varen aprendre fa uns quants anys i de tant en tant les exhibeixen com els vells pagesos el vestit de casament que, de solemnitat en solemnitat, els porta a la tomba. Material que tampoc no els podem agrair sinó a mitges. El teatre català compta amb manifestacions modernes ben apreciables i en canvi hom repeteix obres antigues, no sabem si per a donar la sensació que en català només existeixen peces de museu.

Així com s'apressen a donar-nos les novetats de la cançonística salvatge americana, haurien de pensar que ací també surten novetats teatrals i valdria la pena de radiar-les, encara que els actors hagin de realitzar l'esforç d'estudiar-les.

JUST CABAL

La rebel·lió de les masses populars

És des de les edats més remotes que la Humanitat ha maldat sempre per tal d'aconseguir i defensar els seus drets naturals i col·lectius damunt d'aquesta font única i insubstituïble de riquesa, deu de tota possible vida individual i social, que és la terra. I ja en els temps bíblics podem veure clarament el paper que la Providència ha reservat als béns naturals, perquè junt amb la cooperació de l'esforç físic i intel·lectual de l'home constitueixin la base de tota possible justícia distributiva i del sagrat i veritable dret de propietat, en la sàvia legislació que, sobre aquests aspectes, estatuí Moisès, el fonament moral de la qual era: «La terra no es vendrà definitivament, perquè la terra és Meva; i vosaltres sou pelegrins i estrangers envers Mi. Per tant, en tota la terra que posseïreu atorgareu rescate» (Levític. Cap. XXV-vs. 23-24).

Quan l'Imperi Romà s'esfondrava irremissiblement per causa de les enormes diferències socials i econòmiques que havien corromput les classes dirigents, gràcies als vicis provinents de la possessió d'excessos de riquesa i en el baix poble per la ignorància i depauperació física i mental que són els fruits de l'excés de misèria, és l'heroic Tiberi Gracus qui clama: «Homes de Roma, vosaltres sou anomenats els

amos del món i, malgrat tot, no teniu dret ni a un pam quadrat del seu sòl! Les bèsties salvatges tenen les seves coves, però els soldats d'Itàlia sols teniu aigua i aire...» I és en defensa dels inalienables drets a la vida i a la llibertat que els remenses catalans, adscrits a la gleba, en el curs de l'Edat mitjana s'aixecaren contra els senyors feudals i, com després ho faran les «germanies» valencianes, vessaren la seva sang perquè l'esdevenidor dels seus fills no fos tan dolorós com ho havien estat llurs existències. I és cosa ben recent la rebel·lió dels «sense-terra» russos i dels camperols dels països centro-europeus, encara que, malauradament, sols els haurà servit per a canviar d'amos.

Però el problema segueix d'empeus i té una tremenda i tràgica realitat actual. En estudis que acaben de fer-se públics per Mr. Philips Paice i el professor David Mittranny, comprem el perquè dels progressos que el comunisme està realitzant a les Filipines, on una casta reduïda de terratinents són els amos de les quatre quintes parts del país; a la Índia, terra de gran fecunditat, amb mines i grans extensions no treballades, però on la vergonyosa i vana ostentació dels Aga Khants i de tots els maharajàs i prínceps contrasta amb la pobresa

crònica del poble, fins a l'extrem que en el curs de l'any 1943, per causa d'una simple i mala collita d'arròs, hi hagueren prop de 4 milions de morts de fam; al Tibet, on, davant dels palaus de fantasia del Dalai-Lama, es veuen les barraques d'uns malarats agricultors que estan obligats a pagar rendes equivalents a les quatre quintes parts de la producció. I el mateix podríem dir de la Indonèsia, i de Pèrsia, i de Kashimira...

El gran drama de Xina ha obeït a la mateixa causa fonamental: a haver-se apartat, Xiang-Kai-Xec, de les vidents solucions propugnades pel fundador de la República, el gran Sun-Yat-San, i haver lliurat el país en mans dels opulents terratinents, generals, alhora, dels exèrcits nacionalistes, que cobraven rendes per la força i amb l'ús violent de les tropes, de fins al 90 per cent. I aquest ha estat, també, el cas de Corea, i d'ací la feblesa de la noble actitud de la O. N. U. entre el poble d'aquella nació. Així mateix podríem esmentar el que passa a molts països de l'Amèrica del Sud, com les sagnants sublevacions dels indígenes de l'Alt Xingú, al Brasil que s'han vist desposseïts de les seves terres i condemnats al modern esclavatge dels salaris de fam pel capitalisme invasor, solament preocupat a usurpar, en son exclusiu benefici, les riqueses que, en forma de cautxú, amaguen aquelles que, fins

ara, havien estat pacífiques regions. I dia vindrà, i no trigarà pas massa, que l'oprimit poble egipci desvetllarà el seu rei Faruk del somni daurat del dèspota que malversa milions en les taules de joc de la Costa Blava, i en vanitats i luxes, mentre en moltes zones del seu territori hi ha tribus que desconeixen el significat exacte de la moneda, perquè un cop han pagat les rendes als amos de la terra no els resten més productes, susceptibles de poder ésser venuts, que els merament indispensables per a poder subsistir.

Però no cal anar tan lluny; quedem-nos a Espanya, on els camperols han d'evacuar les terres agrícoles, expulsats per la misèria, i arribant a Barcelona depauperats i en una proporció, segons Mn. Miquel Melen-

—Mireu si és de la «ceba» que cada setmana llegeix el «Destino».

dres de 30.000 anualment, que després viuen en barraques i a raó d'unes 6.000 ànimes per hectàrea (quan a l'Eixample de la nostra Capital sols hi demoren unes 120 persones per Ha.) i de la qual població infantil ens diu, el «Tribunal Tutelar de Menores», que són anormals o defectuosos el 81'3 per cent. Sabem, per altra part, que totes aquestes pobres gentes, que ara constitueixen un terrible i comprensible focus de comunisme, ens vénen de terres que podrien ésser riques i fèrtils si no fos que, per exemple, es dona el cas que en una sola d'aquelles regions, i entre solament set propietaris, usurpen l'enorme extensió de més de 220.000 hectàrees! que, naturalment, als privilegiats, i de qualsevulla manera, ja els permet de viure esplèndidament.

Heus ací el perquè de la gran inquietud demostrada per l'«American Institute for Economic Research», en recomanar al govern dels Estats Units, amb caràcter apremiant, que nodreixi la seva lluita en contra de la tirania dels estats totalitaris bolxevics, no merament amb la potència de la seva força física, sinó amb un veritable sentit progressista, que defensí la llibertat i la civilització occidental amb les armes del propi exemple, treballant per la justícia social en els propis estats de la Unió. Heus ací, també, el perquè d'aquest magnífic i trascendental manifest que, signat per

28 altes personalitats de l'Església Catòlica de Nord-Amèrica, entre les quals es compten diversos professors d'Universitats, publicistes, sacerdots (inclòs dos jesuïtes) i els bisbes de Trenton, Covington, Kansas-City i Spokane, han adreçat a l'opinió reclamant «en nom de Déu, qui creà el món, del qual la terra n'és una part, amb un propòsit, i que gràcies a la seva amorosa Providència el governa per al major bé i felicitat dels éssers humans fent que, per tant, tots els homes tinguin un igual i directe dret d'accés als recursos naturals per Ell creats», que cal que es prenguin mesures tendents a aconseguir «una reforma del sistema tributari que recalgui damunt de la terra, desgravant les millores, que faciliti l'accés als recursos naturals, la seguretat de la possessió i l'apropiat ús de la terra, desfent les grans propietats dels terratinents com a anti-econòmiques i anti-socials».

I, fins ací, sols hem parlat de les terres agrícoles sense fer esment del problema, encara més fonamental des del punt de vista econòmic-social de les terres industrials i urbanes.

SERRA

«Com més conscienciosament la competent autoritat de l'Estat respecti els drets de les minories, més eficaçment i segura pot exigir dels seus membres el lleial compliment dels seus deures comuns als altres ciutadans».

PIUS XII

RESSÒ

LITERARI

El Premi Joanot Martorell 1951

Josep Pla ha guanyat merescudament el premi Joanot Martorell 1951, que es dona a la millor novel·la catalana presentada al concurs.

Rodant d'Herodes a Pilat, retorna com el fill pròdig a la nostra casa obtenint el premi que el jurat va concedir-li per tres vots contra dos. Això indica clarament l'aspror de la lluita on Josep Pla, un dels més vigorosos prosistes del país, es va enfrontar amb els valors ascendents Planas, Pedroló, Fontanilles, Iglésies i Roser Grau.

Val a dir que per la seva classe i pel seu valor literari Pla se'l mereixia. Però ha estat discutit i a punt de perdre'l. Potser no se li perdona el no haver estat un xic un home de caràcter i d'actituds diàfanes.

De totes maneres ja està prou bé que després d'haver-se dedicat a deteriorar la prosa castellana, ara en el tombant decisiu de la seva vida s'afronti amb el dilema: ésser prosista català o no ésser res.

Lluís Nonell, un gran amic meu, té una Antologia a punt de publicar-

se i el seu títol es «Antologia de la Prosa Catalana: De Ramon Llull a Josep Pla», el títol és expressiu i la concessió del Joanot Martorell, el Premi Crexells d'ara, era ineludible, l'any passat, aquest any, el que ve o l'altre.

Però Pla aquest joc corria el risc d'haver-lo perdut; amb molts escrúpols li ha estat concedit el premi en un moment en que el negoci va a mitges; és coronat, però al mateix temps contribueix marcadament a bastir el prestigi i la popularitat del Premi.

Pla neix ja classificat pel seu mateix estil i la seva mateixa prosa; aquesta acusa en els seus darrers llibres una abundància de barbarismes produïda pel cultiu del bilingüisme, si bé no arriba a adquirir la gravetat que li atribueix Joan Triadú, que afirma que escriu malament dos idiomes. En el terreny de la prosa catalana Pla té un dels primers llocs, té ofici i experiència, no és un apòstol, però potser no ho podrà ésser mai donada la seva forma de prendre's la vi-

da. Jo crec sincerament que queda un bell camí davant de Josep Pla: rectificar una mica i bastir al damunt de la seva qualitat literària actual, un món de lícites ambicions. Seguir el camí de Josep Carner, de López-Picó, de Carles Riba que coronen la seva categoria literària amb la categoria moral de membres de l'Institut d'Estudis Catalans.

Potser per assolir aquesta fita, hauria d'abandonar aquest aire de «bon vivant» i guanyar-se amb austeritat i perseverança el perdó pels mancaments passats.

Gosariem esperar-ho? Potser sí. Hi ha detalls en la vida i activitat li-

terària de Josep Pla, en certes gestions de caràcter privat realitzades per ell que ens podrien inclinar a creure-ho.

I no cal dir que amb la seva bella prosa, amb l'interès sempre constant dels seus llibres, amb l'amplitud del públic que els llegeix, Pla pot aspirar a ésser una de les grans figures de la nostra literatura si tria pel camí difícil de treballar per assolir una categoria moral i patriòtica equivalent a la seva categoria artística.

Modestament, des de l'humil lloc d'admirador de la seva prosa, li recomanaria aquest camí.

JOAN GRASES

Sis "ressonians" entre els onze personatges més importants

Llor

Serrahima

Miracle

Onze personatges han estat els herois del combat literari del Premi de Novel·la Joanot Martorell 1951. Dels onze, sis són col·laboradors ha-

Espriu

Vilanova

Pedrolo

bituals nostres, un en el jurat, els cinc altres entre els finalistes, classificats en bloc darrera el guanyador.

En aquesta plana, us presentem els deu personatges del combat sense Josep Pla el guanyador, que mereix capítol apart.

Presentem primerament el jurat:

El presideix Miquel Llor, prou conegut perquè no calgui citar que és autor de «Laura a la ciutat dels Sants», i de moltes altres novel·les i narracions. Junt amb el guanyador del premi és un dels primers prosistes de la nostra literatura, un home sempre digne, que no claudica i manté el to. Edat, 56 anys.

Després ve el nostre gran Maurici Serrahima, que sota la cordialitat, amaga un coneixement profund de la prosa i un criteri severíssim; ell sempre és un home optimista i aquesta vegada està terriblement satisfet de

veure que 33 novel·les han concorregut al premi i que la seva qualitat és millor a mida que passen els anys. Edat 49 anys.

Josep Miracle fa de secretari, és un tècnic en qüestions editorials, un il·lustre gramàtic i també un bon autor i novel·lista, vinculat estretament a l'Editorial Selecta, la que dona el premi aquest any; fent ostentació de la seva llibertat vota contra el «poulain» de l'editorial Pla, i taxativament opina, «Els carrers estrets» no són una novel·la. Edat 47 anys.

Salvador Espriu segueix per ordre cronològic; ell és l'home de Sinera, que és el nom d'Arenys, al revés. Poeta i prosista és dels que compta avui dia, en què estem envaïts per una sèrie d'universitaris nous de trínca que tots es creuen genis, home independent és una garantia que el premi serà donat al millor. Anys 38.

Finalment Antoni Vilanova, de la literària nissaga dels Vilanova i el més jove del Jurat, de qui es diu, en elogi, que és un dels valors més sòlids del «team» del «Destino». Edat, 28 anys.

Davant per davant, separat en Josep Pla, ve el nostre heroi màxim Ramon Planas que amb «El cercle de foc», la seva novel·la, va estar a punt de vèncer el guanyador. Si Serrahima, Espriu o Vilanova s'haguessin decidit, el premi hauria estat d'ell. Les seves impressions les trobareu una mica més enllà en aquest mateix número.

Darrera, aquest home del bigoti que és Manuel de Pedrolo, quelcom així com un gení que hem contribuït a llançar nosaltres i que ens estan tractant de fer-se seu els de l'«Ariel»; com elogi de la seva novel·la «Els còdols tallen l'aigua», direm que és la més intensa de totes les presentades.

Un altre Ramon dels nostres segueix i és en Fontanilles, que aquesta vegada sorprèn l'auditori amb la novel·la més inesperada pel seu tema, «La cort meia de Chikinamit», tema i acció a Mèxic i Guatemala. Una mica lluny, no us sembla?

Segueix un autor potser amb un millor estil literari i un major domini de la llengua, Josep Iglésies, amb «Saó de llegenda». Víctima, sens dubte, de la seva vocació científica, l'intent de presentar el paisatge de la serra de Prades li ha fet perdre el Joanot Martorell 1951; servir alhora la geografia i la literatura ha resultat un joc difícil.

Finalment, una dama jove, Roser Grau, amb la més viscuda i fresca de les novel·les presentades al concurs, «Influències», una història que reviu les peripècies d'un accidentat exili, amb una gràcia tota femenina i amb

Fontanilles

Iglésies

Roser Grau

Josep Pla em... (ve de la última pàgina)

Donen la segona votació. Quedem vuit. He donat un pas més. El comerciant castellà es comença a interessar per la cosa. Millor dit, li agrada que aquest amb el qual seu a taula hagi passat ja dues eliminatòries.

La tercera. Restem sis. El comerciant s'apressa a felicitar-me. Em fa l'efecte que l'home em pren per un cavall de carreres al qual ha apostat i ja veu segur que li guanyaré la cursa. Em cree en el deure de desenganyar-lo: li aclareixo que hi ha un carrer, molt estret pel qual no podré passar. L'home té un gest de generós encoratjament, i em diu, els ulls brillants i el somriure als llavis: «Es igual. Hemos salvado el honor».

Hi ha hagut una pausa més llarga que les anteriors. Anuncien que van a donar el resultat de la quarta eliminatòria. No sé què em faig, encenc la pipa sense haver-me adonat que no hi havia tabac. Ara em doldria, pel meu castellà, quedar fora de combat. ¿Què li diria, per a confortar-lo, pobre amic? Penso, intensament: «¡Que diguin el meu nom, que el diguin!». I el diuen, al davant dels cinc que quedem, primer de tots. L'home s'engresca: «¡Ganaremos!». ¿Com dir-li que no en faci cas, que això són alts i baixos, que...?

A la cinquena, el meu nom ja no surt primer. «¡Ho veu, home!». «No importa: el honor ha sido salvado, y con creces».

mostres d'autèntic temperament literari.

I hem acabat ja els deu personatges; en queden encara 27 més, però aquests necessàriament han de roman-dre oblidats per aquest any. L'any que ve, si Déu vol, i ells treballen, en farem memòria.

DARLAC

A la sisena, el meu nom torna a sonar el primer, i passem a la setena, i definitiva, votació. «¡Lo ve, hombre! Vamos a ganar. ¡Es nuestro!».

Es mitja nit, i aleshores, sigui perquè no puc resistir-me a l'entusiasme d'aquell home, sigui perquè mentre hi ha vida hi ha esperança, penso que qui sap, que tot podria ésser...

Passa el temps i creix la impaciència. Per l'altaveu van dien coses i coses, per a omplir l'espera. Diuen que els del jurat no saben com sortir-se'n.

Però se'n surten. Josep Pla és Premi Joanot Martorell. El comerciant castellà alça la copa en el meu honor. Brindem, d'altres s'hi ajunten. Ell m'abraça. He aconseguit allò que se'n diu un èxit moral. I, amb tota sinceritat, no aspirava a més.

Surto sol. La nit és divina. Camino lentament. A la Plaça de Catalunya m'aturo: m'encanto amb l'espectacle, els anuncis lluminosos, i allà baix, la Rambla, meravellosa.

TE N'ADONES?

Te n'adones, que malgrat se rendre compte al Nord i darse cuenta al Sud, nosaltres fem adonar-se d'alguna cosa?

Donem compte a un superior, de la tasca que ens ha encarregat o confiat. Donem compte a Déu dels nostres actes, o li'n donarem compte quan ens en passarà comptes. Però ens adonem, si no badem, o no ens n'adonem, si badem, d'allò que passa al voltant nostre. Ens adonem que molts dependents de Banca diuen la *compta corrent* quan han de dir el *compte corrent*; *compte* és un nom masculí, com *el dubte*, per bé que en espanyol siguin *la cuenta* i *la duda*; els *comptes clars* i *la xocolata espessa*, diem en català. I cal adonar-se que *la nariz* no ha de fer tornar el *nas*, *la nas*; com el francès *le lait* no ha de fer que *la llet* esdevingui *el llet*. Cada idioma té les grans raons de la seva personalitat que ha de polir-se o, encara, redreçar-se; però no pas deturbar-se!

MONO GLOT

ELS LLIBRES QUE ARA SURTEN

CRONOS o LA MONEDA D'OR, per Ramon Garriga i Boixader, pvre., Ed. Balmes

El mes d'abril de l'any passat, els amics de l'Ermità de Samalús es reuniren en sessió d'art al teatre Comèdia, la rondalla esbènica d'aquest nom que ara ha estat editada.

Tant per als qui han vist la representació de l'obra, com per als qui no l'han vista, la lectura de *Cronos* ha de significar una novetat evident. Perquè la rondalla no es limita simplement als dos actes representables, i gairebé gosaríem dir que allò que més ens ha impressionat ha estat la part no representable.

Cronos ve a ésser una peça mixta de novel·la i d'acció escènica, en la qual l'emoció del verb s'equilibra amb la força descriptiva continguda en l'edil sòlid i pintoresc ensem que maneja Mn. Garriga.

El pre-acte és llarg. Abans no arribi a veure aixecat el teló, el lector passarà una bona estona, però, submergit en l'encís de la lectura, gairebé s'oblidarà que es tracta d'una obra de teatre. Tant s'interessarà en el coneixement dels personatges un per un; i no solament en llur figura i caràcter, sinó a través d'unes petites històries on campeja l'humor calculadament ingenu de l'autor, sempre a punt de transferir-nos la realitat amb el somriure als llavis, com si ens volgués mostrar de quina mena de llarg ha extret els elements que informen la rondalla poemàtica abans d'arribar a la faula plena d'emoció i de dramatisme que, sota el nom de *Cronos*, desenrotlla un pensament saturat de resonàncies transcendents.

P. M.

ATZURS REBELS, per Lluís Gassó i Carbonell, Edicions "L'Estel Filant", Mallorca 1951

Un llibre editat amb un gust perfecte i il·lustrat amb una sobria i elegant sèrie de dibuixos a la ploma pel germà de l'autor, conté els darrers versos de Lluís Gassó. Gosaria dir que, després de l'ample expansió dels seus darrers volums, el poeta torna cap a un equilibri, més ric, per l'experiència de l'aventura, i més cenyit, per una mena de recança d'haver-s'hi lliurat, que no vol dir pas recança d'allò que ja és escrit, sinó retrobament d'una mesura en la qual el poeta se sent més en el seu lloc. Tal vegada és en el «Triptic amarg» on es fa més visible aquesta impressió, i precisament perquè l'amargor hi és, si no del tot, mig superada:

*Meu, el greu concertat d'aquest silenci
és la paraula amable i el somriure...*

La recerca es fa més humana, el desencís és compensat per unes visions més altes. Si en la primera elegia a la mort d'un amic es dibuixa encara una mena de paganism literari, en la segona — «In memoriam» — l'euyor es suavitza i predomina no pas el passat, sinó el punt

on comença la inèdita ombra corba...

que va cap a les noves formes immortals. I d'aquesta nova visió de la realitat humana, aconseguida potser a través d'una mena de desencís, però cada vegada més viva en el poeta, hi estan impregnats tots els poemes del volum; fins quan la soledat, el desconjol o la revolta sembla que hi apareguin en primer terme, no costa gaire de trobar al darrere un equilibri que es va fent. El veiem complex — com ha d'ésser sempre un equilibri — però cada vegada més allunyat de la confusió i que supera, lentament, l'horror del buit:

*...i sento que la llum em va apressant
i em retorna a la forma primitiva.*

És interessant d'observar com Gassó aconsegueix, alhora, un major equilibri formal. El seu estil

es fa cada vegada més simple, més descarregat de retòrica circumstancial, i més ric alhora de suggerències directes. És curiós observar en alguns dels seus versos una reminiscència dels millors poemes de Sagarra al costat d'una manera de construir que seguirà més aviat la línia d'un López Picó. Però, en realitat, és la pròpia personalitat del poeta la que s'acusa progressivament en aquest petit llibre, posada posar una mica en sordina, però cada vegada més afuada en el to. — MAURICI SERRAHIMA

MISSAL «COLUMBA»

Quina llàstima que sigui tan poc conegut aquest joell bibliogràfic, veritable gemma muntada en un refinat treball d'orfebre! Així, sense exageració, pot qualificar-se aquest Missal editat per l'Editorial «Columba» sota la cura intel·ligent del Dr. Mn. Manuel Trena.

El docte liturgista ha triat les Misses cabdals de l'Any litúrgic, precedides d'una explicació breu, selecta i adequada als infants. A l'entorn de l'Any litúrgic, una constel·lació de Misses: una del Comú d'Apòstols, una altra del de Màrtirs, del de Confessors, del de Verges. I encara, les Oracions del matí i del vespre, la preparació per a la Confessió i per a la Comunió, el Sant Rosari — miniatura de l'Any litúrgic — i el Via-Crucis. Una breuca regalimant la mel de la Sagrada Litúrgia.

La presentació acuradíssima. Uns bells dibuixos — en profusió — de sabor romànic, deguts a l'artista Sr. Castro, esmalten l'obra. I el color, blau, rosa o verd de la seva rel·ligada, la fa altament simpàtica. Si la formació religiosa dels nostres infants es fonamentés en la Sagrada Litúrgia — recordança viva del Crist: deixen que els infants vinguin a Mi i no els ho prohibiu — tindrien una pietat sòlida traduïda amb aquella fermesa de caràcter, evitable distintiu del filòsof de Jesucrist, com ens diu Tortas i Bages, en la seva «Vida de Sant Lluís».

Si els llibres de pietat es presentessin amb la cura i l'exquisidessa d'Editorial «Columba», la pietat — que d'ella mateixa és amable — hi guanyaria i el nostre bon gust també.

Hem d'agrair a Mn. Trena, a l'Editorial «Columba» i al Sr. Castro que hagin dotat la literatura catalana amb una obra tan valuosa. Des del nostre modest lloc desitjariem que fos el Llibre piados de tots els nens catalans. Amb ell es formarien aquells cristians que tots desitgem. — ANTONI JATUT.

ALLÒ QUE LA HISTÒRIA D'ABAOT I'ARM NO EXPLICA, de Francesc M. Capdevila, Col·lecció literària Aymà

En realitat no caldria comentar aquesta obra, perquè tot el que es pugui dir sobre ella ja està contingut en el pròleg de Maurici Serrahima. Recordem que va ésser escrita als vint anys, quan, generalment, els escriptors prometen més que no pas donen. Diu Serrahima: «Les coses que ens deixa no representen l'home i l'escriptor que ell hauria estat. Però són molts els qui, després d'una llarga vida, s'accontentarien d'haver arribat on ell arribà». La novel·leta de Capdevila i, de passada, aquesta darrera frase del protagonista, enclouen una lliçó per a tots nosaltres, car alguns s'anomenen ells mateixos escriptors i no són dignes de tal nom. Capdevila intuï el que molts no han intuït encara: que un escriptor abans que res ha de saber escriure. Després alligona els qui creuen que la novel·la ha de contenir elements que no són exclusivament literaris: especulacions filosòfiques, tesis: símbols, etc. Demostrà que la novel·la no és més que una simple història, l'exposició d'uns fets que poden haver passat o que han passat de debò. La bellesa i la importància d'aquesta història han de venir d'ella mateixa com a realització artística, no pas d'elements literaris, que pertanyen a l'assaig.

Creiem que la novel·la de Capdevila és més preciosa per aquestes lliçons que conté, que pel seu propi valor real. I, altrament, no deixa d'ésser una obra valuosa. Ens la veure, una vegada més, els avantatges de la limitació volguda. — A. NANOT.

DELS QUATRE VENTS

- Són moltes les revistes que han dedicat articles de desgreuge al bon nom del Dr. Torras i Bages, injuriat en «Mundo hispánico». Rissò li endreçarà tot un número.
- Miquel Gayà, de Mallorca, està difonent el seu llibre de poemes «Ruta dels cims», publicat per la Biblioteca «Las illes d'or». Porta un pròleg d'Octavi Saltor.
- S'han editat les obres completes de Víctor Català, compresa la producció poètica.
- Ha sortit una nova edició de «Laura a la ciutat dels Sants» de Miquel Llor.
- «Un senyor de Barcelona» de Josep Pla, surt ara en català, tal com havia estat escrita.
- A la ciutat de Mallorca s'ha tributat un homenatge a Mn. Antoni Pons qui ha publicat l'obra «Beslums», narració històrica d'un sorollós episodi del segle XVI.
- Els Amics dels Goigs han anunciat un concurs de Goigs al Santíssim, amb motiu del pròxim Congrés Eucarístic.
- Ha aparegut «Després», novel·la de Maurici Serrahima.
- Ha sortit la sisena edició de «Canigó».
- Es prepara un recull antològic dedicat a Sant Jordi.
- Joan Amades ha publicat el segon volum de «Folklore de Catalunya».
- Maria Dolors Orricols ha publicat un llibre de narracions, «Reflexos», amb il·lustracions de Marcel·lí Martí.
- Ha sortit «Purgatori», segon volum de la versió lèta per Josep M.^o de Sagarra, de la «Divina Comèdia».
- Ha mort, a Amèrica, el poeta Pere Salinas.
- S'ha celebrat un homenatge al ceramista Josep Guardiola.
- A Sardanyola s'anuncia l'estrena d'una obra de Ramon Vinyes, «El bufanúvol» per l'Agrupació Cultural Uralita.
- En ocasió de permís de la Biennal, ha estat objecte de diversos homenatges l'excultor Rebull.
- Hem vist el llibre pòstum de A. Rovira Virgili, editat a Mèxic, «La collita tardana», poemes que constitueixen un cant a la seva ciutat de Tarragona.
- Josep Roig i Raventós té una novel·la a punt. Jaume Martí i Marull dos llibres de narracions.
- S'està treballant en la repressa de la Geografia de Catalunya, de l'Editorial Barcino, que havia dirigit Pau Vila.
- S'anuncia la publicació d'un llibre del Dr. Cardó, «L'Evangeli d'avui», al que seguirà la reimpressió de «La Nit transparent» i «El diàleg interior», d'anys ha exhaurides.
- Josep Epar, poeta de La Seu d'Urgell, ha donat a conèixer un recull de poesia inèdita. Fec la seva presentació Osvald Cardona.
- Mossèn Miquel Melendres ha donat una lectura de la seva darrera producció poètica.
- Mossèn Ramon Muntanyola ha donat, per comarques, una sèrie de conferències sobre la seva poesia natalenca.
- A Barcelona, el P. Joan Baptista Bertran ha dissertat sobre temes poètics i autocrítics.
- Miquel Saperas ha vist feta la versió al castellà del seu llibre «Simfonia de Nadal», amb un lèxic impecable del P. Ramon Castelltort.
- La Cooperativa de Consum «La Rubienca», de Rubí, segueix la temporada de teatre català.

amb èxit creixent. Darrerament posà en escena «L'hostal de la Gibría» de Sagarra, «Una engruna d'amor» de Ferrer Domingo i «Terceros d'hivern» de Ferrer Codina.

● La lletra de l'Himne Oficial del Congrés Encarístic Internacional de Barcelona, original de Josep M.ª Pemán, s'està divulgant en català, portuguès, francès, italià, anglès i alemany. La versió catalana és obra del poeta Magí Vall.

● El dia 2 del passat mes de desembre, un nombros estol d'ex-alumnes del Grup Escolar «Ramon Llull» varen dedicar un sentit homenatge a Anna Rúbies, Directora que fou de l'esmentat Grup i membre del Consell Superior d'Ensenyament de la dissolta Generalitat de Catalunya.

L'acte va consistir en el lliurament a la digníssima Mestreissa catalana d'un pergamí i un important i ben seleccionat lot de llibres, els quals li foren ofrenats com a testimoniatge d'estima i simpatia amb motiu d'haver estat reconegut a la senyora Rúbies el dret a gaudir d'un meregut i ben guanyat retir, després d'haver hagut de passar, durant una llarga tongada, per una innombrable sèrie de vicissituds i contrarietats que, finalment, han culminat en la rehabilitació i el reconeixement de la vàlua i l'autoritat d'una tan rellevant personalitat dins el petit món de la Pedagogia catalana.

A les moltíssimes proves de bona amistat que la il·lustre dama ha rebut, pot comptar amb la nostra més efusiva i cordial felicitació.

● Entre els turistes que visitaren l'any passat la Costa Brava catalana, s'ha destacat la figura de Humbert de Savoia. En una declaració feta als periodistes manifestà que amb l'ajut del llatí i del francès tradueix al català, «No us estranyi això. En l'illa nostra de Sardenya hi ha un nucli de població de parla catalana, i quan el Rei d'Itàlia la visita, pronuncia en desembarcar, segons el protocol, unes curtes frases en català. Així ho féu el meu pare, quan va desembarcar a Alguer, al nord de Sardenya».

● L'«Elogi fúnebre de Mn. Salvador Galmés» és un opuscle del culte franciscà P. Ginard Bauçà,

publicat a la ciutat de Mallorca, que conté l'oració fúnebre pronunciada davant del sepulcre del Beat Ramon Llull, en ocasió dels sufragis allí celebrats per l'ànima de Mn. Salvador Galmés, l'insigne sacerdot que havia consagrat la seva vida a l'edició de les obres de Ramon Llull. Són setze volums els que, com a fruit d'un espinós treball, edità, aixecant així al «fill major de nostra raça» — que deté Mn. Ribet — el millor dels monuments. Mai no serà prou reconeguda la tasca heroica d'aquest sacerdot tra-passat. Tanmateix el P. Rafael Ginard li fa justícia en nom de l'Escola Lullista de Mallorca.

Una opinió

(ve de la pàgina 2)

través d'un prisma, s'irisa en múltiples i noves imatges que ens sorprenen i que capten ràpidament per gràcia del seu llenguatge, cultivat però clarivident.

Aquesta poesia, de la que posem a Tomàs Garcés com exemple, certament no és filosòfica i no ens parla de grans angoixes ni mortals neugits — la contemplació d'un món que ens contraria pugui esdevenir, i molt sovint és resolt en pura melangia, mai en crit ni en desesperació — però, per altra banda, no creiem que sigui precisament la filosofia, més o menys rimada, el que cal cercar i el que, evidentment, cerca qui pren un llibre de poesia. Per assolir interessar en qüestions de pur intel·lecte, no hi ha com la prosa íntegra i simple.

Podríem dir, per acabar, que el nostre país mediterrani i la nostra gent de parla clara i fons, indubtablement, senzill, troba estranya, massa estranya, aquesta tendència intel·lectualista cent per cent i aquest llenguatge obscur que avui vol imperar. Gosaríem preguntar: No es donaria més el to del nostre caràcter, de cara a nosaltres i de cara a tothom que es pugui interessar per la nostra poesia, si oregéssim una mica l'ambient, si deixéssim passar més llum per entre les boires atapeïdes?

J. M. ANDREU

Josep Pla em guanya per la mínima

per RAMON PLANAS

La darrera fotografia
de Ramon Planas

Assisteixo, en la llibreria «Catalònia», a l'acte de promulgar el veredict del Premi «Joanot Martorell». Hi tinc el meu «Cercle de foc», però acudo a la sessió sense cap neguit de pretendent: he sentit dir que, entre altres, hi concorre en Pla, i em sembla un fet natural que el premi se l'emporti l'autor de «Coses vistes» que jo admiro tant.

En entrar a la sala, però, m'escomet el descoratjament. Arribo quan ja hi ha molta gent aplegada, i aleshores se m'acut que, per bé que no pensí en el Premi, puc ésser eliminat a les primeres votacions, potser a la primera. Els que em coneixen em miraran amb cara de llàstima: «pobre!... què es pensava?». M'assec, tímid i insignificant, en una tauleta apartada, sol. Després s'acosten dos o tres amics dispersos. Llur companyia em fa bé; han vingut, simplement, d'espectadors. Un d'ells porta un amic seu, castellà, home de negocis, que és ací per pura curiositat, com hauria pogut anar a la boxa per primera vegada, o a una exposició de segells. L'home ha estat a Sitges en diferents ocasions, i em parla del meu poble amb evident entusiasme: «¡Qué lindo es!». Anem bé.

A un quart de dotze donen, per l'altaveu, el primer resultat. De les trenta tres novel·les concursants se'n classifiquen dotze. Entre aqueixes dotze han dit: «El cercle de foc», de Ramon Planas. Primer respir. M'assabento del nom de la novel·la de Josep Pla. Es diu «El carrer estret». No sé perquè, penso que jo no visc en cap carrer, que davant de casa no hi ha altres cases, sinó l'enorme extensió del mar. Em fa angúnia el carrer d'en Pla, tan estret.